

Kuyumculuk Muhasebesi

Bilgehan ÇAKMAK SEL¹⁺ ve Mihriban COŞKUN ARSLAN^{2*}

¹Finans, Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü/ Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Hafik Kamer Örnek MYO, Sivas, Türkiye

²İşletme Bölümü/ Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat, Türkiye

⁺Sorumlu Yazar: mihriban.arслан@gop.edu.tr

^{*}Sunucu :bcakmaksel@cumhuriyet.edu.tr

Sunum/Bildiri Türü: Sözlü/Tam Metin

Özet – Değerli metal ve taşlardan yapılan süs eşyası anlamına gelen kuyum kelimesinden türeyen kuyumculuk kavramı; değerli metallerin titizlikle işlenmesi, değerli süs eşyalarının şekillendirilmesi, montürle çerçeveslendirilmesi, değerli taşlar ile çeşitli yöntemler kullanılarak birleştirilmesi işlemlerinin yapıldığı bir zanaat olarak tanımlanabilir. Türk ticaretinde önemli bir yer tutan kuyumculuk sektörü her açıdan olduğu gibi muhasebe açısından da kendine has özellikleri, uygulamaları olan bir sektördür. Bu çalışmanın amacı; kuyumculuk sektöründeki özellikli muhasebe işlemlerinin ve alım satım ile işgal eden işletmelerin ticari faaliyetlerine ilişkin muhasebe uygulama süreçlerinin açıklanmasıdır. Literatürde yapılan incelemeler neticesinde kuyumculuk sektöründe altın, gümüş ve değerli taşların ticari faaliyetlerinin muhasebeleştirilmesine ilişkin yeterli çalışma olmaması, yapılan çalışmaların öncelikli noktasının vergilendirme, stok değerlendirme vb konuların olması, bu çalışmanın ayırt edici özelliğidir.

Kuyumculuk sektörü için uygulanan mevzuata göre altın ayar, milyem ve ons gibi kuyumculuk hesaplamaları, kuyumculuk sektöründe altın, gümüş ve kıymetli taşların Vergi Usul Kanunu (VUK) ve Katma Değer Vergisi (KDV) açısından değerlendirilmesi, kuyumculuk işletmelerinde ticari mal olarak alınıp satılan hurda ve külçe altın alım satımı gibi kuyumcu işletmelerde sıklıkla karşılaşılan ve özellik arz eden işlemlerin muhasebe kayıt süreçleri uygulamalı olarak çalışmada açıklanmıştır. Bu çalışma; kuyumculuk sektöründe; yasa ve mevzuatlarla ilgili birçok özellikli duruma ait muhasebe süreçlerinin uygulamalı olarak açıklanmasını içermesi açısından da önemlidir.

Anahtar Kelimeler – Kuyum, Kuyumculuk, Kuyumculuk Faaliyetleri, Kuyumculuk Muhasebesi, Kuyumculuk Hesaplamaları

I. GİRİŞ

Türkiye’de kuyumculuk faaliyetleri yüzyıllardır süregelmektedir. Faaliyetler 1983 yılında ihracat yasağının kaldırılmasından sonra hız kazanmış ve son 10 yılda lider ülkelerden biri haline gelmiştir [13]. Türkiye her yıl 400 ton altın ve 200 ton gümüş işleyip mücevher yapma kapasitesine sahiptir. T.C. Ekonomi Bakanlığının verilerine göre altın ihracatı 2017 yılında yaklaşık 4.035 milyon \$ olarak gerçekleşmiştir [12].

İstanbul Altın Borsası (İAB) verilerine göre Türkiye’de irili ufaklı 40.000 kuyumcu ve bunlara fason üretim yapan imalatçılar bulunmaktadır. Sektöründe faaliyet gösteren bu işletmeleri kendi içinde gruplara ayırmak mümkündür. Bunlar kuyumcu toptancıları, kuyumcu imalatçıları ve kuyumcu mağazaları olarak sınıflandırılabilir. Kuyumcu toptancıları semayeleri olan 24 ayar külçe altını kuyumcu imalatçılarına gönderip imalat yaptırdıktan sonra bunları kuyumcu mağazalarına satarlar. Kuyumcu mağazaları ise toptancıdan aldıkları mamülleri tüketiciye satarlar.

Kuyumculuk sektörü önemli ölçüde sermaye birikimi gerektiren, bazı yasal düzenlemelerin bilinmesini gerekli kılan ve kendine özel süreçleri, terminolojisi, birimleri ve kuralları olan bir sektördür.

Kuyumculuk sektöründe mücevher yapımında başta altın ve gümüş olmak üzere birçok değerli maden ve kıymetli/yarı kıymetli taşlar kullanılmaktadır. Bu maden ve taşların ölçülmesinde kullanılan karat, milyem, gram, ons gibi birimler bir çok karmaşık işlemi beraberinde getirirken uygulamada da bir takım sorunlara yol açmaktadır.

Çalışmada kuyumculuk sektöründe uygulanan mevzuata göre altın ve gümüş ayar, milyem ve ons hesaplamaları, işçilik hesaplamaları, kuyumculuk sektöründe altın, gümüş ve kıymetli taşların Vergi Usul Kanunu (VUK) ve Katma Değer Vergisi (KDV) açısından değerlendirilmesi, kuyumculuk işletmelerinde ticari mal olarak alınıp satılan hurda ve külçe altın alım satımı gibi kuyumcu işletmelerde sıklıkla karşılaşılan ve özellik arz eden işlemlerin muhasebe kayıt süreçlerinin uygulamalı olarak gösterilmesi amaçlanmıştır.

Çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kuyumculukla ilgili kavramlara değinilmiş, kuyumculukta kullanılan emtialar olan değerli maden ve kıymetli taşlarla ilgili genel bilgiler verilerek kuyumculuğa özgü ayar, milyem ve ons gibi birimlerle alakalı hesaplamalara yer verilmiştir. İkinci bölümde kuyumcu mağazalarında gerçekleşen alım satım işlemlerine yer verilmiş, kuyumculuk faaliyetleri VUK ve KDV açısından ele alınmıştır. Son bölümde ise kuyumculukla ilgili muhasebe işlemlerine yer verilmiştir.

II. MATERYAL VE YÖNTEM

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak literatürde yapılmış makaleler ve tezler incelenmiştir. Verilerin analizi için nitel araştırmalarda yaygın olarak kullanılan betimsel ve içerik analiz yöntemi kullanılmıştır. Kuyumculuk sektörü ve kuyumcu işletmelerde meydana gelen özellikli durumlarla ilgili verilere ulaşılarak uygulamalı örneklere yer verilmiştir.

A. Kuyumculukla İlgili Kavramlar ve Genel Bilgiler

Türk Dil Kurumuna (TDK) göre değerli metal ve taşlardan yapılan süs eşyası anlamına gelen kuyum kelimesinden türeyen kuyumculuk kavramı; değerli metallerin titizlikle işlenmesi, değerli süs eşyalarının şekillendirilmesi, montürle çerçeveslendirilmesi, değerli taşlar ile çeşitli yöntemler kullanılarak birleştirilmesi işlemlerinin yapıldığı bir zanaat olarak tanımlanabilir [7].

Kuyumculuk sektöründe faaliyet gösteren işletmeler kuyumcu toptancıları, imalatçı kuyumcular ve kuyumcu mağazaları olarak gruplara ayrılmaktadır. Kuyumcu toptancıları sermayeleri olan has altını üretim yaptırmak için imalatçılara gönderirler ve gelen ürünleri kuyumcu mağazalarına satarlar. Bu işletmeler sadece işçilik üzerinden fatura düzenler. İmalatçı kuyumcular fason üretim yapan işletmelerdir. Bu işletmeler sipariş üzerine çalışabildiği gibi kendi sermayeleri olan has altından da ziynet eşyası yaparlar. Yaptıkları iş bir işçilik satışı olduğu için kazançları da aldıkları fason bedeli kadardır. Kuyumcu mağazaları ise nihai tüketicilere ürün satan işletmelerdir. Sermaye olarak koydukları altınları bir imalatçıya ya da toptancıya vererek ziynet eşyası yaptırırlar ve işin bedeli olan işçilik ücreti öderler. Aynı zamanda nihai tüketiciden aldıkları hurda altınları tekrar üretim sürecine katabildikleri gibi bunları doğrudan tüketicilere de satabilirler [3].

Kuyumculuk sektöründe altın, gümüş ve kıymetli taşlar en sık kullanılan emtiaları oluşturmaktadır. Altın; kuyumculukta hammadde olarak en çok kullanılan maddedir. Altının saflığı ayar ile ifade edilir ve saf altın 24 ayardır. 19.yy'da binlik sisteme geçilmiştir ve has altının binlik sistemde değeri 995 milyemdir [7]. Değerli ve asal metallerden biri olan gümüş, en çok endüstriyel uygulamalarda (batarya, elektrik- elektronik, lehim) kullanılmakta ve bunu mücevher, madeni para ve gümüş eşya yapımı izlemektedir [8]. Gümüşün uluslararası ayar ölçüsü binlik sistemde tanımlanır ve 999 ayar gümüş saf gümüşür. Kuyumculuk sektöründe 925 ayar gümüş kullanılmaktadır. Taşlar kendi içerisinde kıymetli ve yarı kıymetli taşlar ile sentetik taşlar olarak ayrılmaktadır. Kıymetli taşlar doğada elementlerin fiziksel ve kimyasal koşullar altında basınç görmesi ile oluşmaktadır [3]. Sentetik taşlar ise laboratuvar ortamında sert ve yarı yumuşak maddelerin kimyevi yollarla üretilmesiyle oluşmaktadır.

Kuyumculuk sektöründe altın ve gümüşün mücevher yapımında kullanılabilmesi için başka madenler ile karıştırılarak sertleştirilmesi ve bir alaşım meydana getirilmesi gerekir. Bunun nedeni metallerin saf hallerinin işlenmeye uygun olmamasıdır. Bu durum da kuyumculukta birçok ölçü biriminin oluşmasına neden olmuştur. Kuyumculukta kullanılan ölçü birimleri gram, ayar, milyem, ons ve karattır. Kuyumculuk sektöründe muhasebe işlemlerini sağlıklı bir şekilde takip edebilmek ve vergi matrahını tespit edebilmek için ayar ve milyem hesaplamaları oldukça önemlidir. Ayar ifadesi sadece Türkiye'de kullanılırken, milyem uluslararası bir ifadedir. Ayar bir gram alaşımında bulunan altın miktarı ile belirlenir. En saf altın 24 ayardır. Alaşımında bulunan saf metal ağırlığının toplam ağırlığa bölünmesi ise milyemdir. En saf altın 1.000 milyem olarak kabul edilir. Saflığın değeri sıfıra doğru azalır ve saflık değeri düştükçe katkı miktarı artar [5]. Milyem = Altın ayarı / 24 şeklinde bulunur [7]. Milyem hesaplamalarına dair örnek hesaplamalar Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1: Milyem Hesaplama Cetveli

Ayar	/	24	=	Milyem
10	/	24	=	% 0,416

14	/	24	=	% 0,583	583
18	/	24	=	% 0,750	750
22	/	24	=	% 0,916	916

Altın ve gümüş gibi soy metallerin külçe ağırlığı için ons ölçü birimi kullanılır. Dünya genelinde 1 ons altın 31,10 gr has altına eşittir [7].

Örneğin; 1 ons = 1.500\$ ve 1 \$ = 5,70 TL ise 1 gr altının fiyatını şöyle buluruz.

$$1.500 \times 5,70 = 8.550 \text{ TL}$$

$$8.550 / 31,10 = 275 \text{ TL/gr}$$

Karat ise kıymetli taşların ölçülmesinde kullanılan bir ölçü birimidir. 1 karat 0,20 gram ağırlığındadır.

B. Kuyumculukta Alım Satım İşlemleri

Kuyumculuk sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin faaliyet konusuna bağlı olarak alım-satım yaptıkları ürünler değişiklik göstermektedir. Bunları şöyle sıralamak mümkündür.

- Külçe altın olan 24 ayar has altın satan kişi ve kuruluşlardan has altın alıp, kuyumcu imalatı yapan kişi ve kuruluşlara işlettirmek suretiyle satmak
- İşlenmiş altın imalatı yapan kişi ve kuruluşlardan alıp satmak
- Nihai tüketiciden alım yapmak suretiyle yeniden imalat yaptırmak veya doğrudan satmak.

Burada birinci ve ikinci şekillerdeki alışlar için VUK.'un 232'nci maddesinde belirtilen hükümler gereğince fatura düzenlenmesi zorunludur. Üçüncü şekildeki alışlar için ise, VUK.'un 234'üncü maddesinde belirtilen hükümler gereğince gider pusulası düzenlenmesi gerekmektedir.

Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 sayılı Karara ilişkin 2006-32/32 No.lu Tebliği ile yetkili müesseselere; Kıymetli Madenler ve Kıymetli Taşlar Borsasına üye olmak kaydıyla, ilgili yönetmelik ve mevzuat hükümleri çerçevesinde işlenmemiş kıymetli madenler ile barlar veya külçeler halinde işlenmiş kıymetli madenlerin ithalini, ihracını ve söz konusu Borsada sürdürülmekte olan kıymetli madenlere ilişkin işlemleri yapma ve Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü tarafından üretilen basılı altınlar (milli ziynet, meskük vb.) ile bir kilogramdan küçük külçe şeklindeki standart altınların alım satımını yapma yetkisi verilmiştir [7]. Kıymetli Madenler ve Kıymetli Taşlar Piyasasına üye kurum ve kuruluşlara ilişkin güncel veriler Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2 : Kıymetli Madenler ve Kıymetli Taşlar Piyasası Üyeleri [11]

Sayı	Üyeler
18	Ticari Bankalar
1	Yatırım ve Kalkınma Bankaları
5	Katılım Bankaları
39	Yetkili müesseseler
21	Kıymetli maden aracı kurumları
17	Kıymetli maden üretimi ve ticareti ile iştigal eden anonim şirketler
547	Kuyumculuk sektörü şirketleri

Kuyumculukta külçe altın, külçe gümüş, cumhuriyet altını, altın ve gümüşten yapılmış mücevher ve takılar ile kıymetli ve yarı kıymetli taşlar alım satımına konu ürünleri oluşturur.

Adet	Cins	Br ağırlık	Top. ağırlık	Has (916milyem)
120	100'lük ziynet (22 ayar)	7,016 gr	841,92 gr	771,20
100	100'lük meskuk (22 ayar)	7,216 gr	721,6 gr	660,99
30	250'lik ziynet (22 ayar)	17,540 gr	526,2 gr	482,10
Toplam				1.914,19

Cumhuriyet altınlarını üretmek yetkisi darphaneye verilmiştir. Tümü 22 ayar üretilmek üzere ziynet ve sikke olmak üzere iki grup cumhuriyet altını vardır. Sikke ve ziynet altınların özellikleri Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3: Cumhuriyet Altını Özellikleri [12]

	Cumhuriyet Altın Sikke (Gr/Adet)	Cumhuriyet Ziynet Altını (Gr/Adet)
Çeyrek	1,804	1,754
Yarım	3,608	3,508
Birlik	7,216	7,016
İki Buçukluk	18,040	17,540
Beşlik	36,080	35,080

KDV Kanunu (KDVK)17/4-g maddesi ile külçe altın ve külçe gümüş teslimleri katma değer vergisinden istisna edilmiştir. Altından mamul veya altın ihtiva eden ziynet eşyaları ile sikke altınların teslim ve ithalinde, gümüşten mamul veya gümüş ihtiva eden eşyalar ile sikke gümüş teslim ve ithalinde KDV istisnası söz konusu değildir. Bu eşyaların tesliminde özel matrah şekli uygulanmaktadır [9]. Söz konusu mamullerin teslim ve ithalinde ise matrah, 3065 sayılı KDV Kanunu (23/e) maddesi gereğince, külçe altın bedeli düşüldükten sonra kalan miktardır [1]. Külçe altın bedelini tespit etmek için ise İAB'nda oluşan fiyatlar esas alınmalıdır [4]. Diğer taraftan, külçe altından ve külçe gümüşten (hurda altın ve gümüş dahil) altın ve gümüş mamulü veya altın ve gümüş ihtiva eden eşya imalatı ile uğraşanların yaptıkları işler karşılığında aldıkları ücretler üzerinden de KDV hesaplanacaktır [2].

3065 sayılı KDVK (17/4-g) maddesi ile kıymetli taşların (elmas, pırlanta, yakut, zümrüt, topaz, safir, zebrecet, inci) 6.12.2012 tarihli ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa göre Türkiye'de kurulu borsalarda işlem görmek üzere ithali, borsaya teslimi ve borsa üyeleri arasında el değiştirmesi KDV'den istisna edilmiştir. Bu işlemler dışındaki kıymetli taşların ithal ve teslimlerinde genel hükümlere göre KDV uygulanır [9]. Kuyumculuk sektöründe uygulanan KDV oranı %18'dir.

Kuyumculuk sektöründe faaliyet gösteren işletmeler 213 sayılı VUK hükümlerine uymakla yükümlüdürler. GVK'nun 37. Md. göre kuyumculuk faaliyetlerinden elde edilen kazançlar ticari kazançtır ve gerçek usulde tespit edilir. Ticari kazancın bilanço esasına göre veya işletme esasına göre tespit edilmesi açısından işletmelerin tutması gereken defterler farklılaşmaktadır. Bilanço esasına göre defter tutan işletmeler yevmiye defteri, defteri kebir ve envanter defteri tutmak zorundadırlar. İşletme hesabı esasına göre ise işletme hesabı defteri tutarlar. Aynı zamanda fatura ve faturaya bağlı olarak sevk irsaliyesi, irsaliyeli fatura, perakende satış vesikası, yazar kasa fişi, gider pusulası kullanmak zorundadırlar [3].

VUK mükerrer 257 nci maddesinin Bakanlığımıza verdiği yetkiye istinaden, 5/1/2008 tarihli ve 26747 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 379 Sıra Numaralı VUK Genel Tebliği ile 22/9/2006 tarihli ve 26297 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara ilişkin 2006-32/32 No.lu Tebliğ ile kendilerine kıymetli maden alım/satım yapma yetkisi verilen yetkili müesseselere, 1/3/2008 tarihinden geçerli olmak üzere, kıymetli maden alımında "Kıymetli Maden Alım Belgesi", satımında da "Kıymetli Maden Satım Belgesi" düzenleme zorunluluğu getirilmiştir [10].

VUK 232 sıra nolu tebliğine göre 7.000 TL'yi aşan alış ve satışlar için banka, özel finans kuruluşları ve Posta ve Telgraf Teşkilatı (PTT) Genel Müdürlüğü aracılığı ile tevsik zorunluluğu getirilmiştir [6]. Kuyumcuların vergi mükellefi olmayan gerçek kişilerden gider pusulası ile satın aldıkları işlenmiş ve hurda altınların bedeli 7.000TL'yi aştığında tevsik mecburiyeti bulunmakta iken, kıymetli madenler piyasasına üye olan yetkili müesseselerden alınan külçe altın bedelleri için tevsik zorunluluğu yoktur [7].

GVK'nun 94'üncü maddesinde, esnaf muaflığından yararlanmayan ve vergi mükellefiyeti bulunmayan şahıslardan yapılan alımlar için tevkifat yapılmaz [7].

C. Kuyumculukta Muhasebe İşlemleri

Bu bölümde Tek Düzen Hesap Planında (THP) yer alan hesaplara ilişkin kuyumculuk muhasebesine konu olan emtiaların alım satımı KDV ve işçilik hesaplamaları ile ilgili altı adet örnek Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri (GKGMİ) çerçevesinde ele alınmıştır

Örnek 1: 04.03.2019 tarihinde X Kuyumculuk AŞ, Y Döviz ve Kıymetli Maden Tic. AŞ'den 20 adet (1.000 gr, 995 milyem) külçe altın almıştır. Altın gram fiyatı 222,239 TL'dir.
 $20 \times 1.000 = 20.000 \text{ gr}$
 $20.000 \times 0,995 = 19.900 \text{ gr has altın}$
 $19.900 \times 222,239 = 4.442.556,10 \text{ TL}$

151 Yarımamül Üretim 151.01. Külçe Altın 100 Kasa Külçe altın alış kaydı	4.442.556,10	4.442.556,10
---	--------------	--------------

04.03.2019 tarihinde X Kuyumculuk AŞ 2.000gr (995/1000) has altını baskı için darphaneye göndermiştir. (İAB 04.03.2019 tarihli altın kapanış kuru=222,239TL)

$2.000 \times 0,995 = 1.990 \text{ gr has altın}$
 $1.990 \times 222,242 = 442.255,61 \text{ TL}$

151 Yarımamül Üretim 151.02 Darphaneye Gnd. Külçe Altın 151 Yarımamül Üretim 151.01 Külçe Altın Darphaneye baskı için külçe altın gönderilmesi kaydı	442.255,61	442.255,61
---	------------	------------

Gönderilen 1.990 gr HAS altından gelen ziynet ve meskuk altınlar HAS toplamı 1.914,19 gram olup 75,81 gram HAS altın Darphane tarafından işçilik bedeli olarak alınmıştır. (22 ayar = 0,916 milyem)

153 Ticari Mallar	442.255,61	
153.01 100'lük ziynet	171,390,43	
153.02 100'lük meskük	146.896,78	
153.03 250'lik ziynet	107.119,02	
153.99 İşçilik bedeli	16.849,38	
151 Yarımamül Üretim		442.255,61
151.01 Külçe altın 2 adet		
<i>Darphaneden gelen ziynet ve meskük altınların kaydı</i>		

Örnek 2: X Kuyumculuk AŞ 3.285,00 TL tutarında 15 gram ağırlığında 22 ayar bilezik satmıştır. İAB has altın birim fiyatına göre külçe altın gram fiyatı 217,50 TL'dir. (İAB kapanış 219,00 TL)

22 ayar has altın fiyatı

$$219 \times 0,916 = 200,60 \text{ TL/gr}$$

KDV'den istisna altın bedeli

$$15 \times 200,60 = 3.009 \text{ TL}$$

$$3.285 - 3.009 = 276 \text{ TL (matrah + KDV)}$$

Örnek 3: Bay A'dan alınan hurda altın özellik ve birim fiyatları şöyledir.

	Adet	Br fiyat	Tutar
22 ayar bilezik	2	2.400	4.800
Çeyrek altın	5	383	2.915
Yarım altın	5	776	3.880

151 Yarımamül- Üretim	11.595	
151.01 22 ayar hurda altın Hs.	4.800	
100 Kasa	3.285	
151.02 24 ayar hurda altın Hs.	6.795	
600 Yurtiçi satışlar	3.285	
600.01 Ziyaret altın has	3.009	
600.02 Ziynet altın	234	
<i>Gider pusulası ile nihai tüketiciye hurda altın alımı</i>	42	
391 Hesaplanan KDV		
<i>Bilezik Satışı</i>		

Örnek 4: A Kuyumculuk AŞ, B Kuyumculuk Limited Şirketi'nden pırlanta taştan üretilmiş 18 ayar çeşitli ürünler almıştır. Karşılığında 80.000 TL tutarında çek ve kalan tutar için ise 30 gün vadeli bir bono imzalanıp vermiştir.

Ürün	Adet	Ağırlık (gr)	Br.fiyat	Tutar
Yüzük	10	30 gr	3.000 TL	30.000 TL
Küpe	10	10 gr	2.000 TL	20.000 TL
Kolye	10	12 gr	2.000 TL	20.000 TL
Bileklik	10	100 gr	5.000 TL	50.000 TL
Toplam		152 gr		120.000 TL

B Kuyumculuk Ltd Şti'nin hazırladığı faturada yer alan bilgiler:

Cinsi	Miktar (gr)	Ayar (Milyem)	Has altın miktarı	Fiyat (TL)	Tutar (TL)
-------	-------------	---------------	-------------------	------------	------------

Altın	147	750	110,25	175,33	19.330
Pırlanta	5				90.000
KDV'den istisna altın ve değerli taş toplam tutarı					109.300
KDV Matrahı (120.000-109.330)					10.670
KDV (10.670 x 0,18)					1.920,6

A Kuyumculuk AŞ tarafından yapılacak kayıt

153 Ticari Mallar	120.000	
153.01 18 ayar yüzük		
153.02 18 ayar kolye		
153.03 18 ayar küpe		
153.04 18 ayar bilezik		
191 İndirilecek KDV	1.920,6	
103 Verilen Çek ve Öd. Emirleri		80.000
321 Borç Senetleri		41.920,6
<i>Pırlanta taşı ürün alış kaydı</i>		

Örnek 5: X Kuyumculuk AŞ. Y Kuyumculuk AŞ'den 30 adet adet toplam 120 gr 18 ayar yüzük montürünü veresiye olarak satın alıyor. Montür birim fiyatı 1.000 TL'dir.

$$120 \times 0,750 = 90 \text{ gr has altın miktarı}$$

$$90 \times 1.000 = 90.000 \text{ TL has altın tutarı}$$

$$120.000 - 90.000 = 30.000 \text{ TL (Matrah + KDV)}$$

$$30.000 / 1,18 = 25.424 \text{ TL (KDV Matrahı)}$$

$$25.424 \times 0,18 = 4.576 \text{ TL (KDV)}$$

X Kuyumculuk AŞ'nin yapacağı kayıt

151 Yarımamül Üretim	90.000	
151.01 Yüzük montürü		
191 İndirilecek KDV	4.576	
320 Satıcılar		94.576
<i>Yüzük montürü alış kaydı</i>		

Y Kuyumculuk AŞ'nin kaydı

120 Alıcılar	94.576	
600 Yurtiçi Satışlar		90.000
391 Hesaplanan KDV		4.576
<i>Yüzük montürü satış kaydı</i>		

Örnek 6: X Gümüşçülük AŞ. Y Gümüşçülük Tic. San. AŞ'den 5 adet külçe gümüş (1.000 gr , 999 ayar) satın almıştır. Gümüş gram fiyatı 2,83 TL'dir.

$$1.000 \times 5 = 5.000 \text{ gr}$$

$$5.000 \times 0,999 = 4.995 \text{ gr has gümüş}$$

$$4.995 \times 2,83 = 14.136 \text{ TL has gümüş fiyatı}$$

151 Yarı Mamül Üretim	14.136	
151.01 Külçe Gümüş		
100 Kasa		14.136
<i>Külçe gümüş alım kaydı</i>		

İşletme 2.000 külçe gümüşü Z atölyesine takı imalatı için göndermiştir. İlgili kayıt;

$$1.000 \times 2 = 2.000 \text{ gr}$$

$$2.000 \times 0,999 = 1.998 \text{ gr has gümüş}$$

$$1.998 \times 2,83 = 5.654,34 \text{ TL}$$

151 Yarı Mamül Üretim 151.02 Atölyeye gönderilen 151 Yarı Mamül Üretim 151 Külçe Gümüş <i>İmalat için külçe gümüş gönderimi</i>	5.654,34	5.654,34
---	----------	----------

Z atölyesinden 1.700 gr ağırlığında gümüş takı gönderilmiş, 298 gr gümüş işçilik bedeli olarak alınmıştır.
298 x 2,83 =843,34 TL işçilik bedeli

153 Ticari Mallar 153.01 Gümüş Takı 153.02 İşçilik 151 Yarı Mamül Üretim 151.02 Atölyeye gönderilen <i>Atölyeden gelen gümüş mamüller</i>	5.654,34 4.811 843,34	5.654,34
--	-----------------------------	----------

III. SONUÇ

Türk ticaretinde önemli bir yer tutan kuyumculuk sektörü her açıdan olduğu gibi muhasebe açısından da kendine has özellikleri, uygulamaları olan, önemli ölçüde sermaye birikimi gerektiren ve yasal düzenlemelerin bilinmesini zorunlu kılan bir sektördür.

Kuyumculuk sektörün ayrıldığı en önemli noktaların başında faaliyete konu olan emtianın kıymetli maden ve taşlardan oluşması gelmektedir. Bu durum da işlemleri karmaşıklaştırmakta bir takım birim, has altın miktar ve fiyatı hesaplama gibi işlemleri beraberinde getirmektedir.

Bir diğer önemli nokta ise külçe altın, külçe gümüş ve kıymetli taşların KDV'den istisna edilmiş olmasıdır. Bu durum işlemleri tamamen KDV kapsamı dışında bırakmamakta ve özel matrah şekline tabi tutmaktadır. Yani matrah has altın bedeli düşüldükten sonra kalan kısımdan ve işçilikten oluşmaktadır. Bu nedenle has altın bedelinin doğru bir şekilde hesaplanması oldukça önem arz eden bir durum oluşturmaktadır.

Kuyumculuk sektöründe altın, gümüş ve kıymetli taşların VUK açısından değerlendirilmesi, kuyumculuk işletmelerinde ticari mal olarak alınıp satılan hurda ve külçe altın alım satımı gibi kuyumcu işletmelerde sıklıkla karşılaşılan ve özellik arz eden işlemler çalışmada ele alınan diğer konuları oluşturmaktadır.

Bu çalışmada kuyumculuk sektöründeki yasa ve mevzuatlarla ilgili özellikli muhasebe işlemlerinin ve alım satım ile iştigal eden işletmelerin ticari faaliyetlerine ilişkin muhasebe uygulama süreçleri uygulamalı örneklerle açıklanmıştır. Literatürde yapılan incelemeler neticesinde kuyumculuk sektöründe altın, gümüş ve değerli taşların ticari faaliyetlerinin muhasebeleştirilmesine ilişkin yeterli çalışma olmaması, yapılan çalışmaların öncelikli noktasının vergilendirme, stok değerlendirme vb konuların olması, bu çalışmanın ayırt edici olması bakımından önemlidir.

KAYNAKLAR

[1] A. Ö. Arpacı, *Katma Değer Vergisinde Özel Matrah Şekilleri ve Altın, Gümüş ve Kıymetli Taşların Teslimine Ayrıntılı Bir Bakış*, Mali Çözüm Dergisi, 2017, 27 (143), s. 171-182.

- [2] B. Cantürk ve K.T. Coşkun, Kuyumculuk Sektöründe Faaliyet Gösteren Mükelleflerin Vergilendirilmesinde Genel Esaslar, [Online]. Available: <http://www.mehmetkaraduman.com.tr/makale/kuyumculuksektoru>
- [3] F.Saraç, “Kuyumculuk sektörü ve kuyumcu işletmelerde stok hesaplarının denetimi” Master Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Edirne, 2009.
- [4] H. Akın, “Kuyumculuk Sektörünün Vergilendirilmesi” Master Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Anabilim Dalı, İzmir, 2005.
- [5] “Kuyumculuk Teknolojisi Alaşım Metal Oranları 215ESB002”, Ankara 2011, [Online]. Available: http://megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/Alaşım%20Metal%20Oranları.pdf
- [6] M.M. Fidan, Kuyumculuk Muhasebesi Teori Uygulama, D&R Yayınları, 2019, İstanbul
- [7] R. Baş, *Kuyumcunun El Kitabı*, Antalya Kuyumcular Odası Eğitim Yayınları, Antalya 2005, www.goldbilanco.org.tr
- [8] “TR 63 Bölgesi Kuyumculuk Sektör Raporu”, T.C. Doğu akdeniz Kalkınma Ajansı, Türkiye, 2015. [Online]. Available: <http://www.dogaka.gov.tr>
- [9] Y. Sütütemiz, *Kuyumculuk Sektöründe Vergilendirme ve Özellikli Konular*. Mali Çözüm Dergisi, 2019, 29 (152), s. 239-257.<http://www.gib.gov.tr/node/89170/pdf>
- [10] <https://www.iko.org.tr/seyktor/turkiye-de-kuyumculuk>
- [11] https://www.borsaistanbul.com/borsa_uyeleri/uyeler
https://www.darphane.gov.tr/upload/files/Sorularla_Cumhuriyet_Altini.pdf
- [12] https://ticaret.gov.tr/data/5b87000813b8761450e18d7b/Altin_Mucevherat.pdf
- [13] <https://www.iko.org.tr/seyktor/turkiye-de-kuyumculuk>